

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»**

**на тему: «Інвестиційна привабливість регіону та заходи щодо її забезпечення
(на прикладі Одеської області)»**

Виконавець:

студентка ФЕУП

Власюк Карина Валентинівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, старший викладач

Фіалковська Анастасія Андріївна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Залучення інвестицій є важливим аспектом розвитку нашої країни, саме інвестиції є важливим чинником економічного зростання. На сьогоднішній день Україна, нажаль, вважається слаборозвиненою країною, для того, щоб розвиватися нашій країні дуже необхідні інвестиції спрямовані на модернізацію, оновлення виробництва, впровадження ресурсозберігаючих та екологічних технологій.

Одним із ключових завдань нинішньої влади є питання розвитку регіонів та посилення їхнього економічного потенціалу. Приплив додаткового капіталу в Україну тісно пов'язаний з інвестиційною привабливістю її регіонів. Адже інвестиційний проект може бути реалізований лише у тих регіонах, які будуть відповідати усім вимогам інвесторів. Активна інвестиційна діяльність може сприяти подоланню негативних наслідків кризових явищ.

Аналіз інвестиційної привабливості регіону дозволить виявити переваги та недоліки конкретного регіону, а в майбутньому дозволить визначитись з напрямками діяльності для того, щоб покращити своє становище. Більшість інвесторів з недовірою ставляться до інвестиційних проектів регіонів України, пов'язано це і з нестабільним економічним положенням держави, рівнем корупції, нестабільним політичним становищем, а аналіз інвестиційної привабливості регіону дозволяє визначити шляхи для покращення становища регіону.

Багато вчених-економістів розглядають дане питання у своїх роботах. Проаналізувавши роботи таких вчених як: Іщук С.О., Кулініч Т.В. [1], Асаул А., [2], Федоренко В. Г., Захожай В. Б., Чувардинський В. Г. та ін., [3] Задорожна Я.Є., Дяченко Л. П., [5], Момот Т.В., [6] Борщ Л.М., Герасимова С. В., Захожай В., Кіт М., можна зробити висновок. що сьогодні не існує єдиного визначення поняття інвестиційна привабливість регіону. І хоча у цій сфері існує чимало напрацювань, проте на сьогодні постає проблема відсутності єдиної дієвої методики оцінки інвестиційної привабливості регіону. Все це свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи - теоретичні, методичні та прикладні аспекти оцінювання інвестиційної привабливості регіону.

В процесі дослідження були поставлені такі завдання:

- дослідити теоретичні аспекти інвестиційної привабливості регіону;
- визначити поняття інвестиційної привабливості регіону;
- охарактеризувати основні методи дослідження інвестиційної привабливості регіону;
- дослідити міжнародний досвід оцінювання інвестиційної привабливості регіону
- проаналізувати сучасний стан та проблеми інвестиційної привабливості Одеської області;
- оцінити політику державного регулювання інвестиційної привабливості регіону;
- оцінити динаміку та структуру інвестицій в Одеській області;

- розглянути можливості імплементації зарубіжного досвіду відносно підвищення інвестиційної привабливості регіону
- розглянути стратегічні орієнтири підвищення інвестиційної привабливості Одеської області.

Об'єкт дослідження – це процес оцінки інвестиційної привабливості Одеської області.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних аспектів оцінювання інвестиційної привабливості регіону та формування пропозицій відносно шляхів її підвищення.

Для досягнення поставленої мети у роботі були використані такі методи: метод аналізу та синтезу, методи наукової абстракції та узагальнення використано в процесі формулювання висновків дослідження, метод угруповань з метою аналізу показників соціально - економічної діяльності регіону, графічний та табличний методи використано для оформлення наочності дослідження.

Інформаційна база дослідження. Основою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних учених, нормативно-законодавчі акти України, підручники, статистичні данні Державної служби статистики України та статистичні данні Головного управління статистики в Одеській області.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменування). Загальний обсяг роботи становить 77 сторінок. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти інвестиційної привабливості регіону» розглядаються теоретичні аспекти інвестиційної привабливості регіону: розглянуто поняття «інвестиційна привабливості регіону», охарактеризовано методи оцінювання інвестиційної привабливості регіону, досліджується міжнародний досвід оцінювання інвестиційної привабливості регіону.

У другому розділі «Аналіз інвестиційної привабливості Одеської області» проаналізовано сучасний стан та проблеми інвестиційної привабливості Одеської області, надано оцінку політиці державного регулювання інвестиційної привабливості регіону. Проаналізовано динаміку та структуру інвестицій Одеської області.

У третьому розділі «Шляхи підвищення інвестиційної привабливості Одеської області» досліджено можливість імплементації зарубіжного досвіду відносно підвищення інвестиційної привабливості регіону. Визначено стратегічні орієнтири підвищення інвестиційної привабливості Одеської області.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Було визначено поняття «інвестиційна привабливість регіону». Багато вчених-економістів розглядають дане питання у своїх роботах, але єдиного загальновизнаного визначення поняття «інвестиційна привабливість регіону» немає. Інвестиційна привабливість регіону – це показник відповідності певних параметрів та характеристик регіону вимогам інвесторів, що свідчить про можливий прилив капіталу на взаємовигідних умовах

2. Було охарактеризовано основні методи дослідження інвестиційної привабливості регіону. Вдалося прийти до висновку, що єдиного методу для оцінки не існує, від обраного методу залежить на скільки повною і точною буде оцінка інвестиційної привабливості регіону. Усі існуючі методи можна розділити на: методи обробки даних та системи показників. В свою чергу до методів обробки даних відносяться описовий та рейтинговий методи. Існує також статистичний метод або його ще називають «за фактом надходжень». Описовий метод може давати хороший результат оцінки, але все залежить від кваліфікації аналітика. Найрозповсюдженішим є рейтинговий метод він дає більш наочний результат і його розрахунок є не таким громіздким.

3. Досліджено міжнародний досвід оцінювання інвестиційної привабливості регіону. Було розглянуто декілька міжнародних рейтингів, які дають змогу зробити висновки про інвестиційну привабливість території, більшість цих рейтингів застосовують на макрорівні, але можлива адаптація для нижчих рівнів. Міжнародні методи оцінки інвестиційної привабливості регіонів є ефективними, таке різноманіття рейтингів дає можливість інвесторові зробити правильні висновки щодо доцільності інвестування.

4. Було проаналізовано сучасний стан та проблеми інвестиційної привабливості Одеської області. Одеська область на сьогоднішній день є однією із найпривабливіших областей України для іноземних інвесторів.

5. Одеська область - приморський і прикордонний регіон України, розташований на південному заході країни, з територією 33,3 тис км², що становить 5,5% території України. Обласний цент – місто-герой Одеса. До складу області входять 26 районів, 9 міст обласного та 10 міст районного значення, 33 селища міського типу, 1123 сільських населених пунктів. Станом на 1 січня 2019 року на території області утворено 31 об'єднану територіальну громаду. Одеська область розташована на крайньому південному заході України та межує з Вінницькою, Кіровоградською, Миколаївською областями, а також з Республікою Молдова та Румунією. Річкова мережа області належить басейнам Чорного моря, Дністра, Південного Бугу. На території області налічують близько 200 річок довжиною понад 10 км. Головні річки: Дунай (з Кілійським гирлом), Дністер (з притокою Кучурган), Кодима і Савранка (притока Південного Бугу). У приморській смузі багато прісноводних (Кагул, Ялпуг, Катлабух) і солоних (Сасик, Шагани, Алібей, Бурнас) озер. Також на узбережжі знаходиться велика кількість лиманів, найбільші - Дністровський, Куяльницький і Хаджибейський.

6. Економіко-географічне розміщення відіграє важливу роль у інвестиційній привабливості регіону, у Одеської області у цьому випадку надзвичайно вигідне економіко-географічне розміщення, в Одеській області зосереджені майже всі порти України, що дає можливість налагоджувати міжнародні зв'язки і зовнішню торгівлю. Морегосподарський комплекс області включає 7 морських портів, 5 судноремонтних заводів, державні і більше 20 приватних судноплавних компаній. Найбільші порти регіону - Одеський, Іллічівський і Южний.

7. За фактичними даними ДП «Адміністрація морських портів України» в січні-грудні 2018 року вантажопереробка в морських портах Одеської області склала 92 238,6 тис тонн, що становить 102,6 % до показників 2017 року (по Україні 102,0%). За підсумками 2018 року морські порти України обробили 846,5 тис. TEU контейнерних вантажів. Це на 43,5% більше ніж у 2017 році. Майже весь обсяг контейнерів були оброблені портами Одеської області. Динаміка капітальних інвестицій у розвиток об'єктів портової інфраструктури за період 2015 – 2018 є позитивною, так у 2015 капітальні інвестиції склали 421 млн. грн., у 2016 – 650 млн. грн., 2017- 1608 млн. грн., 2018 – 1284 млн. грн..

8. Промисловість Одеської області займає важливе місце у структурі реального сектору економіки регіону. У 2018 році 2,3% промислового виробництва країни зосереджено в Одеській області, порівняно з 2017 роком промислове виробництво країни зосереджено в Одеській області зменшилось на 0,29%. Основними галузями промисловості : харчова та енергетична, такий висновок можна зробити згідно з структурою реалізованої продукції промисловими підприємствами Одеської області за 2018 рік. Найбільше надходжень до бюджету генерують підприємства сільського господарства (19,9%), транспортної галузі (17,3%), оптової та роздрібною торгівлі (15,0%), промисловості (14,0%) . На інвестиційну привабливість Одеської області негативно впливають : нестабільний політичний та економічний сектор, політизованість економіки, злочинність, податкове законодавство, низький рівень охорони здоров'я та недостатній рівень кваліфікації робочої сили.

9. Оцінивши політику державного регулювання інвестиційної привабливості регіону можна зробити висновок, що на сьогодні в Україні створене правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства. Законодавство України визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Також, здійснюються кроки, що сприятимуть стабільному розвитку економіки України та активізації інвестиційної діяльності. В Україні відбулось дуже багато системних реформ з 2014 року, всі вони спрямовані на досягнення макрофінансової стабільності та закладення основ для стійкого економічного зростання. Результати структурного перетворення України високо оцінюються міжнародною спільнотою та є одним з ключових факторів

залучення іноземних інвестицій в Україну. В Одеській області створено Департамент інвестицій, міжнародного та міжрегіонального співробітництва Одеської обласної державної адміністрації. Департамент регулюється положенням про правління інвестицій, міжнародного та міжрегіонального співробітництва Одеської обласної державної адміністрації. З метою систематизації інвестиційних проектів Одеської області був розроблений інвестиційний портал, що містить інформацію щодо інвестиційних проектів українською та англійською мовами. Зручність інвестиційної карти полягає в тому, що існує можливість обрання інвестиційних проектів за наступними критеріями: галузева спрямованість, вартість, географічне розташування. Нова електронна система дає змогу визначитись потенційним інвесторам стосовно напрямку інвестування коштів.

10. Оцінивши динаміку та структуру інвестицій в Одеській області, можна зробити висновок, що спостерігається скорочення прямих інвестицій в Одеську область, у 2018 році в Одеській області було зосереджено 3,74% з усіх прямих інвестицій України. Найбільше прямих інвестицій в Одеській області направлено у промисловість, транспорт і операції з нерухомим майном. В Одеську область інвестують такі країни як : Кіпр, Сінгапур, Нідерланди, Велика Британія, Німеччина, США, Монако, Франція, Швейцарія. Найбільше інвестицій надходить від Кіпру, Сінгапуру та Нідерландів. Спостерігається тенденція до скорочення надходжень іноземних інвестицій. За 2018 рік підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 21039,7 млн.грн. капітальних інвестицій (у 2017 році – 22299,7 млн.грн.). Обсяг капітальних інвестицій на одну особу населення становить 8863,5 грн. У зазначеному періоді область за обсягами капітальних інвестицій посіла 7 місце серед регіонів країни. Найвагомішу частку капітальних інвестицій за видами активів у 2018 році спрямовано в матеріальні активи – 20727,9 млн. грн. (98,5 % загального обсягу), у тому числі у машини, обладнання та інвентар – 34,6% усіх інвестицій, нежитлові будівлі – 20,9%, інженерні споруди – 16,1%, житлові будівлі – 13,0%, транспортні засоби – 10,9%

11. Розглянуто можливості імплементації зарубіжного досвіду відносно підвищення інвестиційної привабливості регіону. Виявлено, що в кожній країні існують свої особливості здійснення регіональної інвестиційної політики, однак багато країн використовують схожі заходи стимулювання притоку фінансових ресурсів: податкові стимули, пільгове кредитування, стимули на наукові розробки, створення цільових програм та ін. Враховуючи зарубіжний досвід, для підвищення інвестиційної привабливості регіонів України запропоновано реалізувати наступні заходи: надання державою пільг інвесторам при вкладенні коштів у регіони України (податкових та митних; субсидій, преференцій при інвестуванні у стратегічно важливі проекти держави та регіонів; пільг інвесторам, що вкладають кошти у НДЦКР, інноваційні проекти; пільгових кредитів; позики на наукові дослідження; інвестиційних трансфертів; пільг, які передбачають розміщення підприємств у певній місцевості, що пов'язано з потребою

пропорційного розвитку галузей економіки в межах того чи іншого регіону); створення вільних економічних зон та проектного фінансування.

12. Розглянуто стратегічні орієнтири підвищення інвестиційної привабливості Одеської області. Проведене дослідження інвестиційного середовища Одеської області дозволило сформулювати низку рекомендацій, реалізація яких сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості регіону, а саме: більш динамічно розвивати інфраструктурний потенціал, особливо транспортну та інституційну інфраструктуру послуг для бізнесу, створюючи сприятливий фінансовий клімат для інвесторів; активізувати системний розвиток туристичних напрямів; підвищити рівень опрацювання органами місцевої влади інвестиційних проектів, що запропоновані інвесторами; для залучення інвесторів використовувати механізм гарантій повернення інвестицій з боку влади. З метою поліпшення та затвердження сприятливого інвестиційного клімату регіону доцільним буде впровадження наступних заходів: підготовка і видання ілюстрованих матеріалів про регіон (рекламні проспекти, інформаційні бюлетені, що характеризують наявність і розвиток ринкової інфраструктури та містять інформацію про перспективний розвиток регіону, наявність великих проектів, які потребують інвестицій тощо); проведення заходів щодо сприяння підвищенню іміджу Одеського регіону (ярмарки, фестивалі, виставки, конференції тощо).

АНОТАЦІЯ

Власюк К.В. «Інвестиційна привабливість регіону та заходи щодо її забезпечення(на прикладі Одеської області)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти інвестиційної привабливості регіону. Розраховано основні економічні показники, які характеризують інвестиційну привабливість Одеської області, проаналізовано основні галузі економіки. Оцінено політику державного регулювання інвестиційною привабливістю. Проаналізовано структуру та динаміку інвестицій Одеської області. Визначено шляхи підвищення інвестиційної привабливості регіону, можливість імплементації зарубіжного досвіду. Визначено стратегічні орієнтири підвищення інвестиційної привабливості Одеської області.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, іноземні інвестиції, регіон, економіка, оцінка інвестиційної привабливості.

ANNOTATION

Vlasiuk K.V. «Evaluation of investment attractiveness of the region (on the example of Odessa region)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030504 «Enterprise economy». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The paper considers theoretical aspects of investment attractiveness of the region. The main economic indicators that characterize the investment attractiveness of the Odessa region are calculated, the main branches of the economy are analyzed. The policy of state regulation of investment attractiveness is estimated. The structure and dynamics of investments of the Odessa region are analyzed. The ways of increase of investment attractiveness of the region, possibility of implementation of foreign experience are determined. The strategic guidelines for increasing the investment attractiveness of the Odessa region are determined.

Keywords: investment, investment attractiveness, foreign investments, region, economy, investment attractiveness estimation.